

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Vårdnad, boende, umgänge -
Barnets bästa, föräldrars ansvar (SOU 2005:43)
Ju2005/5191/L2

Länstyrelsen i Blekinge har anmodats avge yttrande över rubricerade betänkande. På grund av den korta remisstiden begränsas yttrandet till de förslag som Länstyrelsen vill särskilt framhålla och de delar där Länstyrelsen har en avvikande uppfattning.

Sammanfattning

Länstyrelsen delar i huvudsak kommitténs förslag. Länstyrelsen vill särskilt tillstyrka de förtydliganden som görs att det enbart är barnets bästa som skall vara avgörande. Länstyrelsen anser att det är bra att kommittén särskilt uppmärksammar den problematik som finns när en förälder utsätter en familjemedlem för våld eller annan kränkande behandling och att kommittén föreslår åtgärder för att säkerställa att barnets bästa tillvaratas i dessa sammanhang.

Länstyrelsen avstyrker förslaget att socialnämndens ska ha möjlighet att säga nej till att medverka med kontaktstöd. Socialnämnden bör i stället ha skyldighet att tillgodose behovet av kontaktstöd om det är nödvändigt för att barnet ska ha tillgång till umgänge med båda föräldrarna.

Länstyrelsen ser positivt på förslaget att barn som regel alltid bör komma till tals och att detta gäller även vid samarbetsamtal och snabbupplysningar.

Länstyrelsen delar kommitténs uppfattning att frågor om verkställighet av domar och avtal rörande vårdnad, boende och umgänge flyttas till allmän domstol.

Länstyrelsens synpunkter

Barnets bästa (kapitel 3)

I nu gällande regler skall barnets bästa komma i främsta rummet. Trots detta är det många gånger föräldraintressen som styr. Betänkandet klargör att det är barnets intressen som ska stå i centrum och ingenting annat. Länstyrelsen tillstyrker därför den föreslagna skrivningen i 6 kap. 2 a § första stycket: "Avgörande enligt detta kapitel av alla frågor som rör vårdnad, boende, umgänge och annan kontakt än umgänge skall ske enbart utifrån vad som är bäst för barnet."

Skrivning att *avgörande skall vara enbart vad som är bäst för barnet* återkommer på

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA Yttrande över betänkandet	Ronnebygatan 22	0455-870 00 0455-875 45	lansstyrelsen@k.lst.se www.k.lst.se	202100-2320

exp 051031

flera ställen i förslaget till lagtext. Härigenom tydliggörs ytterligare att det enbart är barnets intressen som ska stå i fokus för domstolars och socialnämnders ställningstaganden. Länsstyrelsen anser att ett sådant återkommande förtydligande är värdefullt och tillstyrker därför dessa skrivningar.

Vårdnad (kapitel 4)

En gemensam vårdnad förutsätter att föräldrarna kan samarbeta med varandra, respektera varandra och inte utnyttja den gemensamma vårdnaden som en maktkamp i sin konflikt. Det är Länsstyrelsen uppfattning att gällande regler medfört svårigheter i de fall denna grundförutsättning inte är uppfylld. Det har förekommit att barn har blivit utan stöd och instanser från socialtjänsten eftersom båda vårdnadshavarna inte samtyckt. Samma sak har gällt kontakter med barnpsykiatri sk verksamhet.

Utredningens förslag att domstolen skall kunna besluta om gemensam vårdnad endast om det kan antas att föräldrarna kan samarbeta i frågor som rör barnet tillstyrks därför av Länsstyrelsen. I de allra flesta fall är det till barnets bästa att föräldrarna har gemensam vårdnad. Det måste därför vara klart att det verkligen föreligger samarbetssvårigheter av reellt slag för att principen om gemensam vårdnad ska frångås.

Länsstyrelsen instämmer helt i förslaget att gemensam vårdnad inte ska komma ifråga, om en förälder utsätter en familjemedlem för våld eller annan kränkande behandling. Enligt betänkandet bör avsteg från principen göras endast om utredningen i målet visar att det inte finns risk för att barnet far illa. Länsstyrelsen förutsätter att denna riskbedömning görs utifrån huvudprincipen att det enbart är vad som är bäst för barnet som skall vara avgörande.

Förslaget att en förälder som avsiktligt dödat den andra föräldern i princip skall skiljas från vårdnaden tillstyrks.

Länsstyrelsen ser med tillfredsställelse att betänkandet särskilt uppmärksammar familjevåldet och att en automatisk prövning av vårdnadsfrågan skall ske om socialnämndens utredning och övriga omständigheter talar för att ytterligare åtgärder behövs, t.ex. en domstolsprövning av vårdnaden.

Umgänge (kapitel 6)

I betänkandet tydliggörs att umgänge är till för barnet och inte för föräldrarna. Det är uteslutande barnets intressen och behov av umgänge som skall tillgodose. Detta måste avspeglas i beslutsformuleringarna så att det verkligen framgår att det är barnet som har rätt till umgänge och inte föräldern.

Det är bra att domstolen ska göra en riskbedömning. En sådan riskbedömning bör inte bara göras i de fall det förekommit våld eller kränkande behandling mot en familjemedlem utan i alla fall då umgängesföräldern uppvisar ett beteende som kan medföra risk för att barnet far illa. Det kan t.ex. gälla missbruk eller psykisk störning.

Förslaget att det som tidigare kallades kontaktperson vid umgänge ska kallas *umgängesstöd* tillstyrks. Härigenom särskiljs detta stöd från det behovsprövade bistånd i form av kontaktperson som socialnämnderna beviljar.

Det är av största vikt att ett beslut om umgängesstöd föregås av ett samråd med den socialnämnd som ska utföra uppdraget. Samrådet kan ske genom att yttrande inhämtas och

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

detta bör vara obligatoriskt. Däremot avstyrker Länsstyrelsen förslaget att socialnämnden skall kunna säga nej till att bidra med umgängesstöd. Det är huvudsakligen mindre kommuner som har svårigheter att hitta lämpliga personer som stöd vid umgänge. Länsstyrelsen anser att genom planering och samverkan med andra kommuner bör detta kunna lösas. Att barns behov av umgänge ska utebli på grund av bristande resurser i en kommun är inte rimligt.

Utredningen har uppmärksammat att det i vissa fall inte går att genomföra något direkt umgänge. Barnet kan då ha behov av att ha kontakt med sin förälder på annat sätt, t.ex. genom brev, telefon och sms. Utredningen föreslår därför att domstolen ges möjlighet att besluta om indirekt umgänge. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

När det gäller barns behov av umgänge med annan än förälder instämmer Länsstyrelsen i utredningens förslag att det även fortsättningsvis är socialnämnden som är behörig att föra talan.

Risk att barnet far illa (kapitel 7)

Länsstyrelsen tillstyrker den föreslagna ändringen i 6 kap. 2 a § andra stycket.

Barnets rätt att komma till tals (kapitel 8)

Huvudprincipen att barnet alltid ska ges möjlighet att komma till tals är bra. Det är också bra att lagtexten ändras så att det är barnets *inställning* och inte barnets *vilja*, som skall beaktas.

Enligt Länsstyrelsens erfarenhet är det idag sällan förekommande att socialnämnderna talar med barnen i samband med samarbetsamtal. Länsstyrelsen anser att detta är en brist och tillstyrker därför förslaget att samtal med barn skall ske någon eller några gånger under tiden föräldrarna genomgår samarbetsamtal.

Länsstyrelsen tillstyrker också förslaget att samtal med barn skall ske innan socialnämnden godkänner avtal om vårdnad, boende och umgänge. Att godkänna ett avtal med utgångspunkt utifrån vad som är bäst för barnet utan att tala med barnet och ta reda på barnets inställning torde inte vara möjligt.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att socialnämndernas hantering av snabbupplysningar måste bli mera enhetliga. Vissa nämnder lämnar enbart registerutdrag medan andra genomför samtal med föräldrar och barn och också med referenter. Förslaget att handläggaren, om det inte är olämpligt, skall ha ett samtal med barnet tillstyrks.

Domstolars och socialnämnders beslutsunderlag (kapitel 10)

Socialnämnderna har idag när det gäller vårdnadsutredningar på grund av sekretesshinder inte utan medgivande från föräldern möjlighet att få del av uppgifter från socialnämnder i andra kommuner där familjen bott. Länsstyrelsen anser att detta är en brist och tillstyrker därför utredningens förslag att det införs en sekretessbrytande regel som möjliggör inhämtande av uppgifter från annan socialnämnd i dessa fall.

Domstolsprocessen (kapitel 11)

Det är Länsstyrelsens uppfattning att processen måste begränsas i tid så mycket som möjligt men med beaktande av att beslutsunderlaget blir så tillförlitligt som möjligt och att alla möjligheter till samförståndslösningar tas till vara. I de fall samarbetsamtal redan genomförts på domstolens uppdrag utan att resultat uppnåtts och vårdnadsutredning därefter genomförts ifrågasätter Länsstyrelsen om möte med medlare ska beslutas.

Länsstyrelsen vill dock inte generellt avstyrka förslaget men menar att lämplighetsprövningen bör göras med utgångspunkt från vilka åtgärder som tidigare vidtagits och sannolikheten för att få tillstånd en samförstånds lösning med barnets bästa i fokus.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om interimistiska provoperioder. Det är viktigt att dessa tidsperioder inte blir för långa och att det sker en uppföljning.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att möjligheten att meddela interimistiska beslut begränsas på det sätt att domstolen får meddela sådana beslut bara om det finns skäl som talar för det.

Länsstyrelsen tillstyrker också förslaget att det införs ett krav på prövningstillstånd vid överklagande från tingsrätt till hovrätt.

Det är bra att kommittén särskilt uppmärksammar den problematik som finns när det gäller handläggningen av familjerättsärenden där barnet och den förälder som barnet bor hos har skyddade personuppgifter. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att domstolen skall lämna uppdraget att utse någon att verkställa en utredning om vårdnad, boende eller umgänge till socialnämnd som regeringen bestämmer.

Verkställighet och överflyttning (kapitel 12)

Länsstyrelsen har ingen avvikande uppfattning från de i utredningen framförda förslagen.

Det är bra att verkställighetsärenden flyttas från förvaltningsdomstol till allmän domstol, då detta utgör grunden för att göra processerna så få som möjligt. Det är en fördel att samma domstol får hantera såväl vårdnads- som verkställighetsfrågor.

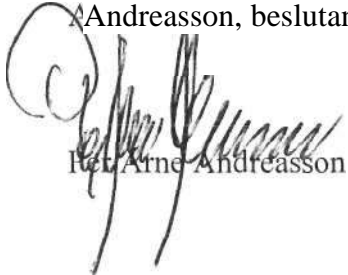
Genom utredningens förslag förtydligas vilka omständigheter och förhållanden som kan ligga till grund för verkställighet. Omständigheter som rör det grundläggande avgörandet om vårdnad, boende och umgänge ska inte prövas i en verkställighetsprocess. Det är bra att ett sådant förtydligande görs och att verkställighetsprocessen renodlas till att enbart omfatta hinder av tillfällig natur.

Om de hinder som framförs inte är av tillfällig natur ska parterna ha möjlighet att initiera en talan om ändring av det grundläggande beslutet. Utredningen föreslår också att socialnämnden ska ha möjlighet att väcka sådan talan i de fall inte någon av föräldrarna gör det och för att säkerställa att barnet inte råkar illa ut.

De i utredningen framförda förslagen medför att parallellprocesser undviks. Genom den samordning som sker finns en god garanti för att varje avgörande är förenligt med barnets bästa.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsrådet Per Arne
Andreasson, beslutande, och socialdirektör Ann-Christine Petersson, föredragande.

Per Arne Andreasson

Ann-Christine Petersson

Kopia till
Akten